

zika« koji je još u izradivanju, a prva knjiga treba da se pripremi za štampu do kraja godine 1962.

Unatoč tome neka mi ne zamjeri autor što bih u ovom broju »Jezika«, pošto su čitaoci već upoznali spomeñuti članak, stavio dvije-tri primjedbe na njegovo razmatranje pojedinosti i provoñenje dokaznog postupka. Te primjedbe neće, a i nemaju takve namjere, umanjiti vrijednost samog članka, nego će naprotiv možda i pojačati njegovu opravdanost.

Proces gubljenja pojedinih riječi, preuzimanja drugih i opterećivanja trećih novim značenjem zahvaća ipak u prvom redu novinarski i govorni jezik, ali u jeziku beletristike on nije ni jak ni prodoran. Književnici ipak osjećaju i nose u sebi književni jezik mnogo neposrednije, intimnije i svjesnije nego novinari i građani u svojem razgovoru. Zamjena *nesreća* — *udes* u njih još i ne postoji, a četvorka *poruka*, *poručiti*, *naruđba*, *naručiti* živi još u književnom jeziku prilično nepomućeno. Ni riječi *značaj* i *značenje* nisu još u književnom jeziku hrvatskih pisaca svedene na samo *značenje*. O tom se možemo uvjeriti čitajući djela najnovijih pisaca i najboljih prevodilaca, a to nam govori da se spomenuti procesi u jeziku hrvatske književnosti ne odvijaju onako brzo kako bismo mogli prosuditi po Brozovićevu članku. To dakako ne znači da taj proces u novinarskom i govornom jeziku nije onako brz kako prikazuje Brozović. Čak je i prebrz, tj. toliko brz da izaziva zbrku, nesnalaženje i pomjeranje toliko potrebne stabilnosti književnog jezika. Stoga je i potrebno upozoriti na nj i postaviti razumne smjernice za njegovo korisno djelovanje. To je dr Brozović i učinio, ali će biti šteta ako to ostane samo teoretski savjet.

I još jedna stvar. U razmatranju značenja riječi *udes* autor je prikazao problem tako kao da je Vuk Stefanović Karadžić zagovarao upotrebu riječi *udes* u značenju *nesreća*. Nedavno sam u zagrebačkom »Telegramu«, jugoslavenskim novinama za društvena i kulturna pitanja, u br. 93. morao brzo odgovoriti na pitanje jednog čitaoca za-

što se upotrebljava riječ *udes* u značenju *nesreća* kad *udes* znači isto što *sudbina*, pa sam malo potanje zagledao u rječnike i opazio da Karadžić ne samo što ne preporučuje *udes* u značenju *nesreća*, nego to značenje ograničuje samo na jedan kraj (jugozapadni, prema njemu), a za književni jezik preporučuje baš riječ *nesreća*. Stoga sam to tako i prikazao u »Telegramu«, a to mi onda nameće dužnost da i ovdje rekнем.

Pogledajmo to dakle potanje! Uz riječ *udes*, m. Karadžić ne daje ni njemački ni latinski prijevod kao što postupa pri riječima koje preporučuje, nego samo veli: »(po jugoz. kr.) vide *nesreća*.« A pri riječi *nesreća* čitamo »das Unglück, infortunium«, kao pri riječi koja je za dobru upotrebu. Ako taj postupak usporedimo npr. s postupkom uz riječi »*pohitjeti*, -tim, vide *pohitjeti*; *izod* m. vide *ishod*; *ždrak* m. vide *zrak*; *ždralj*, m. vide *ždrao*, *ždral*; *ždlijeb*, m. vide *žlijeb*«, onda nam je jasno da i Karadžićevo »vide (= vidi!) *nesreća*« zapravo preporučuje riječ *nesreća* i napušta riječ *udes* u značenju *nesreća*. Stoga oni koji rade suprotno nisu to učinili prema Karadžiću i njegovoj »pogrešci«, nego upravo protiv njegova savjeta. To dakako ne umanjuje, nego upravo pojačava Brozovićev glavni zaključak o upotrebi te riječi.

Mislim stoga da je radi same problematike bilo potrebno nadopuniti Brozovićev članak ovim osvrtom.

Ljudevit Jonke

PEJORATIVNOST ZNAČENJA RIJEČI ČLANKOPISAC

Jedan nam čitalac piše kako u posljednje vrijeme dosta često nailazi u štampi na riječ *člankopisac*, i to bez pogrdnog značenja same riječi. Njemu se čini da je to pogrešno i da riječ *člankopisac* znači pisca koji piše loše članke, loše sastave. Stoga moli uredništvo da ono rekne svoje mišljenje o tome.

Riječ *člankopisac* ima zapravo oba spomenuta značenja. Prvo joj je značenje »pisac

koji piše članke ili koji je napisao članak«. To je novija riječ i nema mnogo potvrda za nju u starijim rječnicima, ali noviji dvojezični rječnici donose je samo s ovim prvim značenjem, što treba da tumačimo da je takvo značenje izvan sumnje. Tako npr. čitamo u Ristić-Kangrginu »Srpskohrvatsko-nemačkom rečniku« iz g. 1928. »člankopisac -sca *m* Artikelschreiber *m.*« i u Dayre-Deanović-Maixnerovu »Hrvatskosrpsko-francuskom rječniku« iz g. 1956. »člankopisac, -sca *m* auteur *m* d' un article«. I »Pravopis hrvatskosrpskoga književnog jezika« iz g. 1960. navodi je kao dobru riječ, ali dakako, po prirodi knjige, bez navođenja njezina značenja.

Ali kako se pisanje članaka smatra lakšim poslom nego što je pisanje eseja, studija, pripovijedaka, romana i naučnih djela, riječ *člankopisac* dobila je i svoje drugo značenje: *pisac lakih sastava, pisac koji ne obrađuje kompliciranije probleme, pisac koji piše članke u izobilju, ali nije kadar da napiše rasprave ili dublje analize ili umjetničkog djela*. Ovo pogrdno značenje sekundarnog je podrijetla, ali se vrlo često upotrebljava u afektivnim izrazima. Stoga se ne smijemo čuditi što se zbog te čestote našem dopisniku čini kao da je ovo pogrdno značenje ne samo primarno nego i jedino. Tome shvaćanju potpomaže i to što je riječ *člankopisac* novija kovanica, i to složenica mjesto koje se ipak dosta često i rado upotrebljava dvočlan izraz: *pisac članka, pisac članaka*.

Slična je po tvorbi riječ *romanopisac*, ali uz nju se ne razvija pogrdno značenje jer je roman veoma cijenjena književna vrsta.

Ljudevit Jonke

ISPRAVAK NA »ISPRAVAK«

Na str. 95. posljednjega broja »Jezika« učinjena je u mojem članku IZMIRENO I PROTUSLOVLJE, sigurno nehotice, velika pogreška time što je u broju, koji je bio u rukopisu ispravno napisan i poslan u štampu u obliku 10,000, decimalni zarez zamijenjen tačkom, te je tako izišao iz štampe, na samom početku članka, krivi broj 10.000, koji u vezi sa svim drugim što je u članku rečeno nema nikakva značenja, štoviše čini čitav članak nerazumljivim.

Premda nije moja krivnja da se to dogodilo, čitatelji će mojega članka u »Jeziku«, ako im se ne da mjerodavno razjašnjenje, s punim pravom kriviti mene koji sam članak potpisao. Ovim razjašnjenjem otklanjam od sebe potpuno odgovornost, što će mi, nadam se, cijenjeni čitatelji uvažiti i oprostiti ako su morali čitati članak koji nisu mogli razumjeti.

Spomenuti decimalni broj 10,000 prenio sam kao i druge riječi doslovno iz istoga izvora (»Vjesnika«), što sam smatrao da je dovoljno naglašeno tim što sam te riječi na početku članka podvukao.

Dominik Saračević, prof. u m.